

ЩОДО ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

В статті досліджено питання інформаційно-комунікативної взаємодії суб'єктів інноваційного процесу на прикладі наукових парків, бізнес-інкубаторів та бізнес-ангелів. Автором зроблено висновок, що забезпечення участі суб'єктів інноваційного процесу у такій формі взаємодії на міжнародному рівні є одним з ключових факторів, що впливають на ефективність виконання ними своїх функцій.

Ключові слова: бізнес-інкубатор, науковий парк, бізнес-ангел, інноваційний процес.

Постановка проблеми. Інноваційний розвиток суспільства викликає потребу у функціонуванні мережі, що забезпечувала би ефективну комунікацію між суб'єктами інноваційного процесу. У цьому аспекті особливого значення набуває питання інформаційно-комунікативної взаємодії між суб'єктами інноваційного процесу.

Стан дослідження. Питання створення та специфіки функціонування окремих суб'єктів інноваційної інфраструктури досліджували такі науковці-правники як С. В. Глібко[1], І. В. Подрез-Ряполова, А. М. Любич, В. Ф. Савченко, М. Г. Долгополов та інші.

Метою даного дослідження є здійснення аналізу діяльності мереж окремих суб'єктів інноваційного процесу на прикладі наукових парків, бізнес-інкубаторів та бізнес-ангелів.

Виклад основного матеріалу. В першу чергу розглянемо інформаційно-комунікативну взаємодію наукових парків.

В Україні науковий парк є одним з найбільш поширених суб'єктів інноваційного процесу, що виконує функції створення нових видів інноваційного продукту та реалізації інноваційної продукції, інформаційно-методичного, правового та консалтингового забезпечення засновників і партнерів наукового парку, функцію залучення осіб до інноваційного процесу, сприяння розвитку та підтримка малого інноваційного підприємництва, залучення і використання у своїй діяльності ризикового (венчурного) капіталу, освітню та представницьку функції.[1, С. 45–46]

Разом з тим, в Україні відсутня єдина мережа наукових парків, яка би забезпечувала взаємодію між цими суб'єктами інноваційного процесу.

Натомість на міжнародному рівні ефективно функціонує декілька таких мереж.

Так, на сьогоднішній день, однією з найбільш відомих мереж, що забезпечує сталі взаємозв'язки між науковими парками є Асоціація університетських дослідницьких парків (Association of University Related Research Parks) (далі - AURRP).

Ідея створення цього об'єднання виникла ще у 1986 році серед керівників вищих навчальних закладів США. Здійснивши аналіз тенденцій розвитку наукових та технологічних парків на базі університетів вони дійшли до висновку щодо необхідності створення єдиної мережі, що забезпечувала постійний обмін інформацією та досвідом між різними інноваційними структурами.

Організаційно-правовою формою AURRP є міжнародна неприбуткова організація.

На сьогоднішній день AURRP об'єднує на правах членства наукові парки багатьох країн світу, зокрема США, Канади, Латинської Америки, Японії, Австралії, Саудівської Аравії, Судану та Індії.

Серед основних функцій цієї мережі можна виділити наступні:

1) освітня (в тому числі проведення майстер-класів та навчальних курсів для розробників інноваційної продукції, надання підтримки новоствореним науковим паркам);

2) комунікативна (забезпечення постійного обміну досвідом між науковими парками, пошук інвес-

торів для фінансування створення нових інноваційних структур на базі вищих навчальних закладів, в тому числі і наукових парків).[2]

Таким чином, Асоціація університетських дослідницьких парків на сьогодні забезпечує ефективну взаємодію між науковим парками всіх континентів, стимулює створення нових інноваційних суб'єктів та інноваційний розвиток вищих навчальних закладів.

Ще одним прикладом ефективної взаємодії наукових парків є Міжнародна асоціація наукових парків та інноваційних галузей. Основний центр діяльності розташований в Іспанії. Разом з тим, функціонують регіональні підрозділи у 7 регіонах світу (зокрема, Китаї, Африці, Північній та Південній Америці тощо).

Організаційно-правовою формою вказаної організації є міжнародна неприбуткова неурядова організація. Міжнародна асоціація наукових парків та інноваційних галузей має спеціальний статус консультанта при Економічній та Соціальній раді ООН.

Створена у 1986 році, на сьогоднішній день вона об'єднує 350 членів, які діють у 74 країнах світу.[3]

Основною метою цієї організації є забезпечення інформаційно-комунікативної підтримки наукових парків, в тому числі через проведення конференцій та освітніх курсів, а також здійснення представництва перед потенційними інвесторами цих інноваційних суб'єктів. Крім того, вони забезпечують постійний моніторинг діяльності суб'єктів інноваційної діяльності з метою виявлення основних перспективних напрямів їх подальшого функціонування, а також проблем, з якими стикаються такі суб'єкти на етапі створення та розвитку.

Виходячи з вищевикладеного можна зробити висновки, що важливим аспектом розвитку наукових парків України забезпечення їх участі у міжнародних організаціях наукових парків, з метою запозичення позитивного досвіду розвинутих інноваційних суб'єктів світу.

Наступним суб'єктом інноваційного процесу є бізнес-інкубатор.

На національному законодавчому рівні термін «бізнес-інкубатор» було закріплено у Порядку реєстрації організацій, діяльність яких спрямована на задоволення потреб суб'єктів малого та середнього підприємництва, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 21 травня 2009 р. № 510. Відповідно до вказаного нормативно-правового акту бізнес-інкубатор – це організація, яка надає на певних умовах і на певний час спеціально обладнані приміщення та інше майно суб'єктам малого та середнього підприємництва, що розпочинають свою діяльність, з метою сприяння у набутті ними фінансової самостійності.[4]

На сьогоднішній день в Україні успішно функціонує мережа бізнес-інкубаторів (стартап-інкубаторів) «YEP!»

Основною метою вказаної мережі є стимулювання молодіжного підприємництва через їхнє залучення до підприємницької екосистеми закладу вищої освіти, міжнародної програми підприємництва та участі у діяльності бізнес-акселератору, що діє на базі цієї мережі.

На сьогоднішній день Мережа «YEP!» стала членом UBI Global Network, що є міжнародною мережею бізнес-ангелів. Також «YEP!» став найкращим проектом на конкурсі ініціатив, що розбудовують стартап-екосистему міст і взяв участь у The Next Web Startup City Summit 2017 в Амстердамі.[5]

На міжнародному рівні з 1995 року функціонує програма Світового банку «InfoDev» метою якої є об'єднання підприємців, інвесторів та менторів через глобальну мережу бізнес-інкубаторів. Вказана програма включає в себе функціонування інноваційних центрів, лабораторій мобільних додатків (mLabs) та центрів агропідприємництва в країнах, що розвиваються, включаючи Кариби, Ефіопію, Гану, Кенію, Марокко, Південну Африку та В'єтнам. Підтримка інноваційної діяльності здійснюється через надання учасникам програми інформаційних, освітніх та представницьких послуг.[6]

Також важливу роль у розвитку бізнес-інкубаторів відіграє Міжнародна асоціація бізнес-інновацій, що функціонує у формі міжнародної неприбуткової організації та об'єднує більше ніж 1200 членів – суб'єктів інноваційної діяльності. Основними функціями цієї організації є освітня та інформаційно-комунікативна, що реалізуються у формі забезпечення співпраці, наставництва, навчання, обміну інноваційними ідеями підприємців. Надання таких послуг здійснюється, в тому числі, за допомогою бізнес-інкубаторів. При цьому частина з вказаних освітніх послуг надається безкоштовно. [7]

З вищевикладеного можна зробити висновок, що членство бізнес-інкубаторів у міжнародних мережах забезпечує ефективну реалізацію покладних на них функцій.

Третім суб'єктом інноваційного процесу є бізнес-ангел як фізична особа, суб'єкт інноваційної інфраструктури, що здійснює інвестування у високоризикові, переважно інноваційні, малі та середні підприємства й стартапи.

Вказаний суб'єкт інноваційного процесу не є поширеним в національній інноваційній системі України.

Разом з тим, в інших державах світу їхня діяльність справляє значний позитивний ефект на інноваційний розвиток основних галузей економіки.

Для узгодження та взаємної підтримки бізнес-ангелів в 1999 році було створено Європейську мережу бізнес-ангелів (далі - EBAN), яка об'єднує більше ніж 150 організацій-членів з 50 країн світу.

Основними функціями цієї мережі є освітня, інформаційно-комунікативна, представницька та інвестиційна. На сьогоднішній день EBAN інвестує 7,5 мільярдів євро на рік і об'єднує на правах членства не тільки бізнес-ангелів, їх асоціації та мережі, але й інших суб'єктів інноваційної інфраструктури. [8]

Однією з найбільш відомих національних мереж бізнес-ангелів в Україні є «UAngel», що була створений у 2014 році. Станом на сьогодні вона є повноправним членом EBAN. Членами «UAngel», окрім бізнес-ангелів, є венчурні фонди та акселе-

ратори Digital Future, WannaBiz, Fison, Gravia VC та інші. Про успіх діяльності даної організації свідчить той факт, що лише за перший рік її функціонування в рамках інвестування стартапів інвесторами було укладено угоди загальною сумою \$1,6 млн. [9]

Висновки. Таким чином, на підставі вищевикладеного можна зробити висновок, що забезпечення реалізації інформаційно-комунікативної взаємодії між суб'єктами інноваційного процесу є запорукою ефективності їхнього функціонування. На сьогоднішній день в світі здійснюють діяльність міжнародні мережі бізнес-ангелів, бізнес інкубаторів та наукових парків, що функціонують у формі неурядових неприбуткових організацій та надають освіти, інформаційно-комунікативні, представницькі та інвестиційні послуги їхнім членам.

ЛІТЕРАТУРА

1. Глібко С. В. Наукові парки України: правовий аспект. *Інноваційна система та інформаційні технології в сучасній науці*: зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків. 20 жовт. 2017 р.). Харків, 2017.
2. Офіційний сайт Асоціації університетських дослідницьких парків. URL: <https://www.aurp.net/home>.
3. Офіційний сайт Міжнародної асоціації наукових парків та інноваційних галузей. URL: <https://www.iasp.ws/>.
4. Порядок реєстрації організацій, діяльність яких спрямована на задоволення потреб суб'єктів малого та середнього підприємництва: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2009 р. № 510. *Офіційний вісник України*. 2009. № 39. С. 37. Ст. 1310.
5. Офіційний сайт мережі бізнес-інкубаторів «YEP!». URL: <http://www.yepworld.org/ua/>
6. Офіційний сайт програми Світового банку «InfoDev». URL: <http://www.infodev.org>
7. Офіційний сайт Міжнародної асоціації бізнес-інновацій. URL: <https://inbia.org>
8. Офіційний сайт EBAN. URL: <http://www.eban.org/>
9. Офіційний сайт «UAngel». URL: <http://uangel.com.ua/>

REFERENCES

1. Hlibko S. V. (2017). Naukovi parky Ukrainy: pravovyy aspekt. *Innovatsiyina sistema ta informatsiyini tekhnolohiyi v suchasniy nauki*: zb. tez dop. Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Kharkiv. 20 zhovt. 2017 r) – *Innovative system and information technologies in modern science: Proceedings of the Scientific and Practical Conference*. Kharkiv, 2017 [in Ukrainian].
2. Ofitsiyyny sayt Asotsiatsiyi universytet-s'kykh doslidnyts'kykh parkiv. URL: <https://www.aurp.net/home> [in Ukrainian].
3. Ofitsiyyny sayt Mizhnarodnoyi asotsiatsiyi naukovykh parkiv ta innovatsiynykh haluzey. URL: <https://www.iasp.ws/> [in Ukrainian].
4. Poryadok reyestratsiyi orhanizatsiy, diyal'nist' yakykh spryamovana na zadovolennya potreb sub'yektiv maloho ta seredn'oho pidpryyemnytstva: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21.05.2009 r. № 510. (2009). *Ofitsiyyny visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine*, №39, P. 37, art. 1310 [in Ukrainian].
5. Ofitsiyyny sayt merezhi biznes-inkubatoriv «YEP!». URL: <http://www.yepworld.org/ua/> [in Ukrainian].
6. Ofitsiyyny sayt prohramy Svitovoho banku «InfoDev». URL: <http://www.infodev.org> [in Ukrainian].
7. Ofitsiyyny sayt Mizhnarodnoyi asotsiatsiyi biznes-innovatsiy. URL: <https://inbia.org> [in Ukrainian].
8. Ofitsiyyny sayt EBAN. URL: <http://www.eban.org/> [in Ukrainian].
9. Ofitsiyyny sayt «UAngel». URL: <http://uangel.com.ua/> [in Ukrainian].

ЗАВАДСКАЯ АНГЕЛИНА

младший научный сотрудник НИИ правового обеспечения инновационного развития
НАПрН Украины

ПРО ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАТИВНОЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ СУБЪЕКТОВ ИННОВАЦИОННОГО ПРОЦЕССА: НАЦИОНАЛЬНЫЙ И МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ

В статье исследованы вопросы информационно-коммуникативного взаимодействия субъектов инновационного процесса на примере научных парков, бизнес-инкубаторов и бизнес-ангелов. Автором сделан вывод, что обеспечение участия субъектов инновационного процесса в такой форме взаимодействия на международном уровне является одним из ключевых факторов, влияющих на эффективность выполнения ими своих функций.

Ключевые слова: бизнес-инкубатор, научный парк, бизнес-ангел, инновационный процесс.

ZAVADSKA ANHELINA

Research Assistant of Scientific and Research Institute of Providing Legal

Framework for the Innovative Development of National Academy of Law Sciences of Ukraine

ON INFORMATIONAL-COMMUNICATIVE INTERACTION OF SUBJECTS OF INNOVATION PROCESS: NATIONAL AND INTERNATIONAL EXPERIENCE

Problem setting. The innovative development of society necessitates the functioning of a network that would ensure effective communication between the subjects of the innovation process. In this aspect, the issue of information and communication between the subjects of the innovation process becomes especially important.

Analysis of recent researches and publications. The issues of creation and specifics of functioning of separate subjects of innovation infrastructure were investigated by such legal scholars as S.V. Glibko [1], I.V. Podrez-Ryapolova, A.M. Ljubcic, V.F. Savchenko, M.G. Dolgopolov and others.

Target of research is to analyze the activities of networks of individual actors in the innovation process on the example of science parks, business incubators and business angels.

Article's main body. In Ukraine, the science park is one of the most common subjects of the innovation process.

At the same time, there is no single network of science parks in Ukraine that would provide interaction between these subjects of the innovation process. Instead, several networks of science parks operate effectively at the international level.

In addition, today a network of business incubators (startup incubators) "YEP!" is successfully operating in Ukraine as an influential subject of the innovation process.

The third subject of the innovation process, which was studied in the article, is a business angel as an individual, who invests in high-risk, mainly innovative, small and medium enterprises and startups.

Conclusions and prospects for the development. As a result, the author concludes that ensuring the implementation of information and communication interaction between the subjects of the innovation process is the key to the effectiveness of their functioning. Today, international networks of business angels, business incubators and science parks operate in the world in the form of non-governmental non-profit organizations and providing education, information and communication, representation and investment services to their members.

Keywords: business incubator, science park, business angel, innovation process.